VJEKOSLAV MAJER

PJESME ZABRINUTOG EVROPEJCA

24238

VJEKOSLAV MAJER:

PJESME
ZABRINUTOG EVROPEJCA

ZAGREB, 1934

Zagrebačka Privredna Štamparija, Margaretska ulica 1

PJESNIK

Ja se mogu cio pretvorit u san
zaboravit da su ljudi oko mene
nestat u oblacima kao aeroplan
zaboravit da sve gine i vene.

Ja se mogu cio pretvorit u dan
dok oko mene šumi zemlja ko noćna bura
ja se mogu cio pretvorit u san
postat veseo kao osunčana ura.

I visoko nad crnim, gradskim odžacima
trčati po bijelim, mekim oblacima
zatim se spustit u dušu kao u dubok rov
smijući se iznijeti iz nje pregršt dragulja
za čas opet sjesti u oblačni zrakoplov
letjeti ponad svijetlomodrih nizina
a onda se spustit na tihi crkveni krov
i slušati kako sa tornja odbija tišina.

A u noćima vijence od zvijezda plesti
pa ih u tamne sobe kuća bacati
i po golemom, blistavom repu kometa koracati
veselo kao po cesti.

Ja mogu cio da se u san pretvorim
da za sobom sve mostove razorim
da otplovim po vjetru, po šušnju, po zvuku,
tad s kitom ruža sa zemlje na mjesec panem
u ogromnom, tihom luku.

ZATRUDNJELA ŽENA

Otkad si trudna, na nebu sunce ne gori
već sja u utrobi tvojoj i biva sve veće;
o neka sada neko trbuh tvoj otvori
iz njega mnoštvo će prebijelih ruža da teče.
Ponosno hodaš, jer znaš da ćeš zemlji život produžit
dalje,
a plodni vjetar struji kroz šumu, žito i kroz tvoje halje.

Strepiš kako će dijete tvoje stupiti plaho u svijet
jače no što mornar strepi za brod, koji pušta u buru.
Lako je pticama, nad svime one imadu pobjedni lêt
al dijete će rasti i vječno će gledat na uru
da mu ne pobjegne život; i onako morat će čekat pun bora
smrt što će sinut na prozorima ko posve crna zora.

Strepiš hoće li dijete tvoje ikada sebe naći;
možda će biti poluga, koju će drugi po hiru svom kretat;
možda će život mu tužno kao zimsko sunce zaći.
Ko pčela od cvijeta do cvijeta, on će od mlake do mlake
lijetat.
U blatu života možda će majku svoju da kune,
dok će mu slabe ruke žitnicu bogataša da pune.

Otkad si trudna, kao u svetice u tebe je miran hod;
sva stabla, sva polja, sve trave se zajedno s tobom vesele
jer dobiše novu družicu, koja će takodjer dati plod
i gledaš na nebu oblake kao same kolijevke bijele
i kao da ih ljulja tvoja ispružena ruka.
O svetija mnogo od Marije, koja je rodila sina bez muka.

ZEMLJA

Volim zemlju, trudnu zemlju staru
kada u proljeće kao kava miriše.
Ko rudnik srebra bliješti poslije kiše;
kao ruina gori u sutonjem žaru.

Na sebi nosi teret pokoljenja
tamne kule, kamen sarkofaga
i mirno gleda kako se sve mijenja
a vječna je samo njena snaga.

Na zemlju muklo padahu buzdovani.
Ko teško vino pila je našu krv.
Nađoše na njoj sreću radenik i crv
a njena lijepa duša procvate na grani.

Pokorno nosi tešku sramotu tog stoljeća:
ogromne, mračne kubuse tvorničkih zgrada
i dokle ljudstvo ko nepljeven vrt propada
ona ga tješi smiješkom svog vječnog proljeća.

O zemljo, budi svima dobra mati;
seljaku daruj najskuplje zlato žita
a skitnici, što se pod ogromnim nebom skita,
u mekoj kosi trave ležaj ćeš dati.

A svima što kroz život nujni kroče
i plaču, jer je to već tako u njima
podaj smirenje svoje lijepe samoće
šume, brezike, lagane poput dima.

Pa kada ćemo na te mrtvi pasti
umotaj nas u svoje kabanice sive;
iz nas će cvijeće u svim bojama rasti
za one koji će sretnije od nas da žive.

SONET PROPALICI

Što je tebi bio život sav?
Gole cure sred noćnih tišina;
ti si bio marljiv kao mrav
kad se ispijale litre vina.

Nikad nisi imao miran krov
da promisliš o životu cijelom
i da jutrom sa brončanim tijelom
započneš na zemlji život nov.

Raširi iz krčme trudna krila
i pokušaj iz svih svojih sila
započeti život ko klas pun.

Il još malo živjet, pa umrijeti;
katkad na grob ptica će da sleti,
na njem prije pjeva čistit kljun.

CIKLAME NA PROZORU

Na oknu dršću ciklame
od čame sive.
Izađu jutrom iz tame,
počnu da žive.

Glede, gdje trgovci redom
dižu rolete,
a mračnim drvoredom
starica mete,

il šljunak po cesti drobe
mrtvačka kola,
il žena kroz svoje sobe
koraca gola.

Cio dan motre ciklame
kretanje grada, —
tek vide, kako su same,
kad tama pada,

il kad se odžaci kuća
još slabo dime,
a zvijezde prije svanuća
dršću od zime.

Tada se žalosno zgure,
čekaju zoru,
kada se pećine sure
zlate u moru.

DRAŽBA MJESECA

Kad bih imo mjesec plavi
što pjesnike inspirira:
u dubokoj leže travi;
iz ruksaka viri lira.

Prodo bih ga bez inata
američkom miljarderu,
na crnome neboderu
blistao bi mjesto sata.

Il ga dražbovo u sali
vičući pred bučnom hrpom;
otro bih ga suhom krpom
da sjaji ko oltar mali.

Ali ako se ne proda,
odnijet ću ga lica mrka,
bacit preko cijelog svoda
kao diskos mladog Grka.

Neka svijetli građanima
koji nemaju za svijeću,
te na gradskim smetištima
svu noć štapom traže sreću.

PLINSKA SVJETILJKA U NOĆNOJ ULICI

Ovdje svu noć gorim sama
kao ostavljena žena;
pada moja svjetlost lijena
po susjednim odajama.

Prolaze kraj mene cure
ispijena, noćna lica
il u kasne noćne ure
momci s glazbom tamburica.

Oko sebe plašim tminu;
kad dobiva nebo boje,
plamen mi se bolno svinu,

tad u meni nešto škrinu,
puknulo je srce moje,
a svod dršće kao film u kinu.

NJEZINE ZJENICE

Njezine zjenice smeđe,
velike kao od straha,
u kišne dane su bljeđe,
tužne ko u siromaha.

Ali u južnjačkom kraju
velikim bogatstvom gore,
svaki čas u drugom sjaju
zrcale zeleno more.

Mirno za vjernost me pitaju..
Noću su vlažne od puti,
tad mi u očima čitaju
da mi se svijest već muti,

a soba gleda i šuti.

SAMOĆA DUŠE

Iako ljudstvo ludo buči,
moja je duša uvijek sama;
o Evropo, kulo tamâ,
ja sam tu u tuđoj kući.

Pračovjek pokraj vodopada,
tulio je rad samoće;
klesao boga iz kamene ploče,
da ima komu da se izjada.

Cezar među vojnicima
koracao mrk u hram;
po njihovim zvjerskim licima
vidio je da je sam.

Pjesnik piše u kavani:
»Život, to je vječna sjeta«;
kad misli o sebi sav se izrani,
kao da sam po sebi šeta.

Iako ljudstvo ludo buči,
moja je duša uvijek sama;
o Evropo, kulo tamâ,
ja sam tu u tuđoj kući.

DIJETE U UTROBI MAJKE

Još se pred ljudima skriva;
živjeti kuša.
A mati ga već poštiva
i već ga sluša.

Kroz cio život će znati
branit ga smjelo;
skrbit, da ne mora dati
tijelo za jelo.

O neka odmah zamahne
na mnogo jače.
Ali ako izdahne
čim se isplače?

O jao, možda će slijepo
po svem da kuca.
O jao, biti će lijepo
al će da muca.

O neka đeđeran bude
plod njene krvi
da jednom predvodi ljude
da bude prvi.

LJUDI

Ljudi su stube što se iz vijeka u vijek
sve umornije dižu,
Katkad nad njima razvije netko svoj stijeg,
katkad nad njima umre netko na križu,
a mudrac vječno traži svima lijek
i vidi kako je teško, teško sam
na okrvavljenim stubama podići hram.

O ljudi, stare, od iskona krvave, stube,
katkada prostre prorok po njima svoj sjaj
i htio bi da su bjelje od snijega,
ali na stubama sve je više krvi
i teški sumor na dušu mu lijega
krvlju piše po svili svog stijega:
»Lako je biti posljednji, al teško prvi.«

O ljudi, stare, od iskona krvave, stube,
koje same ne znaju kamo vode;
često se u regije mraka gube
i nikada ih se posve ne oslobode,
a nad dizanjem silnim i padanjem ljudi
negdje Bog u najsvjetlijoj sferi
po zvijezdama ko po violinama gudi
i čeka da opet klonulo ljudstvo probudi
i da se javi u jednoj Novoj Vjeri.

SMETLARICE PRED SVITANJE

Iz najcrnjih rupa grada
izlaze neispavane žene.
Već mjesec za kuće pada,
s metlama vojska u ulice krene.

Marljivo metu u oblaku praha.
Otpaci među otpacima zadnjima;
i dok se nebo vedri nad njima,
vrše posao siromaha.

Često prolaze pijani ljudi;
rugaju im se, glasno ih kunu.
One počiste što oni ispljunu;
netko će već i njima da sudi.

I metu tako godine duge;
metu, metu dok su na svijetu.
Umru kada su prepune tuge;
tad ko da sebe sa zemlje pometu.
Iznose ih iz blatnog kuta.
Iz najcrnjih rupa grada
i opet ih u blato stave.
Kada im ljesovi pritisnu glave,
uzdahnu posljednji puta.

ZIMSKO PRIJEPODNE.

Mokra klada u peći, glasno puca,
pa se dijete med čipkama koljevke budi.
Kos sa žutim kljunom o staklo kuca.
Po ledu se tocilja dama pa izboči grudi.
Stražar sa pločnika kunućeg starkelju diže,
a kovač se smije kraj vatre što potkovu liže.

Saone zvone ko muzika zvjezdanih sfera;
snijegom bi ih mogli i golubovi vući.
Hej, kako kočijaš kroz mećavu konje tjera,
kao da s kolima želi u nebo ući,
pa da se s konjima u eteru modrom okupa
i na naše prozore pljucka iz oblačnih rupa.

Dječaci sa školskim torbama trče niz brijeg.
Snijeg sve gušće pada. Već krovova nema.
Vrane se u platanama spremaju na bijeg.
Hej, hladni nam vjetar divnu zimu sprema.
Za prugom, tvornički dimnjaci gusto se puše,
a čađavi radnici iz vagona ugljen ruše.

Najrađe bih htio trčat go
kroz bijeli tuš što brzo sa svoda žuri,
na livadi za tvornicom prostrt sto.
Napunili bi se brzo sa snijegom tanjuri.
Pio bih slušajuć lomljavu prolazećih kotača
i u vlak bacao pune pregršte kolača.

Nazdravljao bih životu koji je lijep,
tad dalje bih trčao i bacio sniježnu grudu
u lice svima što plaču kao za kiše žljeb
i koji se strašno prevariše u sudu
misleći: Zemlja je već dala svoje
i zvijezde se nad njom ko muhe nad lješinom roje.

U peći mokra klada glasno praska
i plamen rasvijetli ure što polako biju;
žene po ladici traže između krabuljnih maska
i žute i ljubičaste domine šiju,
kada će njišuć se polugole na plesu
upalit opasne zvijezde u svom mesu.

A ja ću u krčmi sa druzima sjedit kraj vina,
pjevati ćemo o mladosti koja žuri,
na fijakeru u dvorištu ležat će mjesečina;
drvo će puno snijega da se uz kuću zguri.
Proći će vlak. Na stolu će zazvonit čaše.
Na zadnjem vagonu će kondukter crvenom
lampom da maše.

MLADA PRALJA IZ PREDGRAĐA

Krasne modro-sive oči
gledaju prema gradu tužne:
O hoće li čitav život moći
živjet sred te sobe ružne?

Ruke vrijedne da im se divi
izgrižene su od luga.
Što će joj život koji se ne živi?
Od mlake radosti bolja je tuga.

Sve u njoj viče: van iz tog gnijezda,
ostavit muža što joj se gadi.
Možda će negdje umrijet od gladi;
no može postat i kinozvijezda.

Upravljala bi konje što kašu,
umirala na platnu blijedeći.
Životu bi visoko dizala čašu
među palmama sjedeći.

Ali u to iz susjedne sobe
glasno zaplače njezino dijete.
Oči pogledaju pune tjeskobe,
a ruke još brže po rublju lete.

LJETNI SUTON GRADA

Čuje se lupa po željezu iz kovačnice;
šegrti sa zelenim keceljama teretne konje potkivaju.
Odmah kraj njih u svijet vode tračnice,
dugi vagoni Orienta kroz kukuruz plivaju,
a avioni se pokreću u vrućem zraku;
o avioni, vi bijele zvijezde u našem mraku!

Iz krčme s crvenim zastorom buči fonola,
nasmiješen pijanac tetura širinom cijelog asfalta.
U kinu pleše po platnu robinja gola
u ogromnoj asirskoj palači iz bazalta;
i u loži se grli dvoje ljubavnika,
al platnom već preleti mnoštvo vičućih konjanika.

Sutonje sunce bliješti na glatkome autu,
bog zna, kud putuju lijepe žene med kovčezima?
Kraj prozora ćelavi muzičar čisti flautu,
pa žuri u teatar, jer predstava skoro počima;
a dotle popravlja žena na šivaćem stroju
blagdanju haljinu što je već davno izgubila boju.

U parku seljaci oko bučne fontane kose,
a momak lijepi žute letake po stupu;
tad prođu službenici, u škrinji glasovir nose,
i brišući znoj s rukavom sjednu na klupu
pa šuteći lule pune i puše,
a po lišću večernji vjetar duše.

I naskoro velike zvijezde drščću na svodu.
Ljetna noć i jazz-band lupa sred Oceana
i svu noć parovi plešu na putničkom brodu,
dok se na obzorju ne ukažu srebrni barjaci dana;
tad prozori kabina nestanu ispod gustog dima,
a sunce pane na ogromne ribe što se njišu na dnima.

NOĆ VELEGRADA

Grane parka
trudno se svijaju;
svoju umornost
svoju sumornost
rosom opijaju.

Htio bih nogom bosom
trčat kroz lug;
ej, kada bi hrast mi bio drug
kako bi mi život bio lijep
i dug.

Tu u čađi velegrada
lutam kao slijep;
duša mi je već postala žlijeb
i kroz njega curi gradsko smeće.
Ovdje jedino je cvijeće
cvijeće iz papira med žicama vijenca.
Tako u noći stojim
kraj svog srca ko kraj hladnog zdenca;
ali zvijezde se u njemu
ne prelijevaju,
tek u dubini, tek u dubini
siromasi tužno ko orgulje pjevaju.

KRČME

Krčme su tu da ljudi zaborave.
Crveni zastori sjećaju nas Španije.
Tu svaki donese svoju ideju i brani je,
a nesretni, plan za bijeg iz sebe prave.

Dođu pjesnici. Imadu čudne manije,
da svim igračkama otkinu glave.
U vinu sahrane dušu (život izrani je),
a tada bučno uskrsnuće slave.

Krčme su ko pojas za spasavanje.
Ovdje svaki pronađe svoj kut.
Poslije vina spokojno je spavanje,
jer nas još čeka vrlo dugi put;

i mnogi pane i mnogi se umori,
dok iskleše svoje ime na zemljinoj kori.

NA KRAJU NOĆI

Već iz noći kesten diže grane;
zvijezde idu prema svitanju;
korak teško u tišinu pane.
Dušo, vječno si u skitanju.

Ravnodušno, srce broji dane
kao čitač, sav u čitanju.
Kad će radost da u život bane
da razmrsi dušu u zaplitanju.

Dotle volim noć, tu blagu seku;
ona spusti kose u moj san
tad sličim na punu bilja rijeku.

Mjesec je već prispio u dan
i dok park već odzvanja od ptica
titra srce kao tamburica.

DOMAĆICE POSLIJE ZIME

Po stanu s ljubavlju hodaju;
paze da štogod ne sruše.
Svakome predmetu dodaju
komadić vlastite duše.

Na oknu ispraše sagove;
psetance pokraj njih skače.
Sunce im baca pred pragove
od zlata otirače.

Ure u sobi navijaju
da opet časovi lete;
stara se pera tad svijaju
i škriplju prepuna sjete.

Sad će se u kutu odmorit
srebrni kotao punča.
Hoće li naranča dozorit
što se na drvcetu sunča.

BADNJAK U GRADU

Aeroplani se sa snijegom bore.
Puni su boca, okićenih jela.
U gradu cio dan lampe gore.
Diže se katedrala iz dima.
Vjetar puni prozore snijegom.
Svetice drščću na tornjevima.
Ruži vitez sa željeznim stijegom.

Siromasi zagradiše vrata
hrpama hoblinja.
(Ionako k njima niko nema doći).
U vreću majka dijete zamata.
Otac preko željezničkih šinja
tetura pijan, kune svoju sudbu
iz krčme slušajuć divlju gudbu.
Napili se kondukteri
i odgurnuv stolove u kut
počeli se bocama tući.
Vani u snijegu tih je put.
Djeca puna nadâ trče kući.

Cio dan veliko zvono zvoni.
Rodit će se kralj svih siromaha.
Crkvenjaci brišu kipove pune praha.
Na zadnje klupe pada svijetlo s vana.
Starica u prošlost roni.
Sjeća se mladih dana,
kad još nije bilo aeroplana
niti brzih vlakova ni auta,
pa ipak se od srca k srcu došlo brže.
Ljubav je pjevala kao u staroj operi flauta.

Crkvenjaci čiste oltare:
jer pred ulazom već stoje vô i osao,
i Marija i Josip. Lica im se žare.
Marija nosi dijete na grudima.
Kada crkvenjaci svrše posao,
oni će ući. Noću, za svečane mise,
ona će skinut plačljivo dijete sa sise
i dati ga svim ljudima.
Oko njega će skakati poštari,
služnici i pijani smetlari.
Crvenim rupcima brisat će mu suze.
Dijete će da plače, ono dobro zna,
kako tešku zadaću na se uze.
I u dimu tamjana, nad biskupima,
vidjeti će sebe, pod križem na tlima.

U kućama blistati će jele.
Djeca će sanjat najljepše sne.
Ako dobiju parobrod, ko da su dobili sve.
Na njemu će Oceanom žurit,
kada pod suncem šuti.
Poći će Kinezima, što su ko limun žuti.
S njima na palubi u Evropu će jurit.
Sanjat će djeca najljepše snove.
Angjeli će da nad dimnjacima plove,
stresati će snijeg iz trompete,
nad kolodvor će da slete,
da se oko vagona rasvijetljenih love.
Slonovi će doći pred kuće.
Tramvaj pun igračaka svaki će da vuče.
Djeca će sanjat najljepše snove.
Slonovi će o njihova vrata
čistiti kljove.

Aeroplani se sa snijegom bore.
Puni su boca, okićenih jela.
Pred katedralom stoje vô i osao,
i Marija i Josip. Obrazi im gore.
Marija pokriva dijete. Gusto sniježi.
Zvoni veliko zvono. Ministrant s kadionicom
u katedralu bježi.

SIROMASI

Siromasi. Siromasi
s vama plače mladost moja;
mirišu vam dimom vlasi
pune znoja.

Smrt tek vašu žeđ ugasi
i katkada čaša koja;
vaše muke i uzdasi
su bez broja.

A život nepravo sudi
nekomu cio dan gudi;
vama po glavama hoda.

A kada zora zarudi
i kada vas studen probudi
smrzavate se ko voda.

STVARANJE PJESME U JESEN

Dušom hara bol,
sve razara.
Bol je duši sol,
da stvara.

Lišće cio dan
prši k staklu.
Stih je jedin san
u tom paklu.

Slušam cvrčka krik.
O zemljo teška!
Ja sam očajnik,
što se smješka.

Pjesmu stvara znoj
i mnogo tuge —
to je obol moj
za druge.

PELAGONIJA NA PROZORU SIROMAHA

Monotonija
iz sobe zijeva;
pelagonija
na oknu pjeva.

Ona je jedini sjaj
ove kuće;
čeka patnjâ kraj,
uskrsnuće.

Kad će jesen doć
brzo će venut;
sobe vječna noć
ne će je prenut.

Pokraj peći će
zgurit se mala
tužno reći će:
»Blijedo sam cvala.

Jer kad vječno glad
na vrata grebe
tad je teško dat
miris iz sebe.«

JESEN SLIJEPCA

Jesen je i ljudi, koji vide
vele da sad plamte nekakove boje.
Ja tek znam kad opipam u podne
pred kućom stablo toplo
da me čudi:
kako to, ono mi nije ni mati ni brat,
a ipak mi može toliko topline dat.

Juče je kraj mene polako prošla žena,
i ja ćutih i slutih
da nije sve u životu sjena
kao ja
i da ima stvari, koje nemaju dna
i u koje se može tonut život cijeli.
Što to nad mojom glavom cvrkuće glasno?
Ah to laste sele, kako ljudi vele,
u nekakav topliji kraj.

Zahladnjelo je. Već me mati zove.
Bog zna kako izgledaju
te takozvane boje?
Zar one leže, ili teku, il stoje?
Zar se mogu dodirnuti rukom,
il možda ih tko gura
kao mene, kad je ulica puna.
O tome sam majku već pitao,
no ona ne odgovara, već samo plače.
Iz sobe je udarila ura.
Kraj stabala ću proći tud mi je kraće
Ej kako im je jošte topla kora,
kao da, majko, diram lice tvoje.
Jesen je i ljudi, koji vide
vele da sad plamte nekakove boje.

ŽIVOT, ZLATNO POLJE

Postati će bolje
tek čekaj.
Život je zlatno polje;
ne nijekaj.

U polju tom ljudi
su vlati.
Život im sunce budi
i pati.

I ja tu tek vlat sam
što lijeće,
al životu brat sam.
O sreće!

Teško klas svoj gibam.
Plod me muči.
U njem život zibam
stenjući.

UGLJENARI U GORI

Mi smo crni ko i ugljen naš.
Obraz nam je od vječnog dima crn,
al nije crniji od obraza
gospode u gradu,
koja nam za našu tešku muku,
tek nešto sitniša dadu
na crnu ruku.

Sjedimo oko vatre u guštiku.
Nad nama je nebo objesilo modru sliku.
I kos crn ko i mi
na granu nad našim glavama sjeda;
na žute žgance u kotlu nam gleda,
a onda odleti i glasno kroz šumu viče:
»Bijeda, bijeda, bijeda«.

I mi bi htjeli u kućama čvrstim stanovat
kraj tople, ogromne peći
lopate za proljeće kovat,
al tjeraju nas naši želuci gladnii.
Siječanj je i dani su hladni.
Noge su nam pune ozebina.
Još u veče žalosni bez vina
granje sječemo,
a po sjekirama nam pada tmina.

I tako ugljen crni palimo
i za mladošću žalimo
hej, za mladošću žalimo
i pjevamo.
Kraj vatre se crveno prelijevamo.
Kad u večer na baraci našoj
vrata zamandalimo
svi po mokroj slami se povalimo,
pa sanjamo da smo gospoda
i da nam noga po sagovima hoda.

Ej, lako je gospodinu
on kroz cijelu godinu
našu tešku muku skupo proda,
pa kada među banknote ukopa ruku
nasmiješen šapće: »Božji blagoslov«.
Al' tad nas probudi voda
kaplje kroz trošni krov
kao izazov.

Naglo se dignemo i kunemo
i kroz razbit prozor u noć pljunemo
pa trljamo ruke crvene od zime,
a pred barakom
dvije se klade u vatri još slabo dime.

VLAKOVOĐA NA LOKOMOTIVI KOJA NA SUŠAK VOZI

Na ovoj mokroj, visokoj lokomotivi
juri već preko dvadeset ljeta na jug;
kad kiša pada i kad dan je sivi
ore gorske magle kao plug.

Pokraj mučaljivih, hrastovih šuma žuri.
Sa lomljavom glasnom preleti kratki most.
Brdo se puno ovaca pred njim zguri
plaho. To ide nepozvani gost.

Sopćuć i stenjuć voze kroz tunele
tada mu dođe misao na smrt.
Al kada izađu, jedra se pred njima bijele
i strši iz mora osunčani rt.

Brzo se k moru spušta, za njim vagoni
poslušno trče svoj označeni put.
Već iz grada zvono jasno zvoni
i on pjevajuć, oblači svoj kaput.

KARANFIL U KUĆERINI PREDGRAĐA U SUTON

Još slabi crven trak
za kućama sivim.
Kako pusto živim,
na prozoru uzdahne cvijet.
Smežuran starac i sijed
svako me jutro zalijeva
i hrapavim glasom mi pjeva
i to je sve.

Moji drugovi karanfili
u gradskom parku mnogo ljepše žive;
prolaze u svili milostive,
pa im se smiješe
i glazba svira meko
i ljudi se na čas briga riješe.
U veče velike lampe ih osvijetle,
a ja tu stojim rastrgan i siv
poput metle.

Noću me starac stavi
u svoju sobu.
Tada moram slušat kako stenje,
dok nogu bolesnu veže.
Da, noću mi je još teže
i dok vani vrište lokomotive
mislim ja, zašto drugovi u gradskom parku
ljepše od mene žive.

Ta i ja sam karanfil
ko i oni.
Niti oni ljepše ne mirišu
i s istom čežnjom čekaju kišu
ko i ja.

Pravde na svijetu nema.
To još tiho rekne cvijet
i u svom loncu zadrijema,
a trak petrolejke blijed
kroz crven zastor curi
i na prašnom lišću karanfila
drhturi.

PEĆ PEKARNE U ZIMSKI SUTON

Tu glomazna sam krušna peć:
iznutra mi cigle posve crne.
Na hljebovima zimsko sunce trne
i ja bih htjela reći koju riječ.

U meni plamteć bukove klade cvile:
Prekjuče još u gori smo bile;
došle su srne, iz potoka vodu pile
al kada su se glasno podigle vrane
i šumom kružile,
razbjegle se srne na sve strane
i prema guštari se u trk pružile.
Tako su danas cio dan u meni klade
za šumom tužile.

Tu vječno hljebove pečem
hljebove bijele, prebijele za bogataše,
hljebove crne, precrne za kirijaše
u radničkom kvartu.
Kraj mene bučno kartaju pekari
i crveni od moje žari
bacaju kartu na kartu
i piju rum,
a u dimnjaku čuje se vjetra šum
ko da se ispred prozora velika voda
razlijeva ispod olujnog svoda.

Pred Božić mi se žari svaka opeka,
tad pečem mnoštvo kolača, torta i dvopeka
i sopćem kao na pruzi mašina.
Ali u božićno jutro snijeg dok pada
odmaram se od tolikog rada
i dok vani ljudi u crkvu kroče
oko mene je velika tišina
samo se čuje kako šegrt na klupi
polakim gutljajima rakiju loče.

PLINSKIM LATERNAMA

Plinske laterne
vi ste ostale vjerne
prošlom dobu;
mirno pada vaš zeleni sjaj
u moju sobu.

Vaši plamenovi slabo sjaju
i trepeću.
Električne lampe daju
svjetlost mnogo veću,
al ne mogu dati ko vi
tihu sreću.

Plinske laterne
držćete stare i smjerne
samo još na kraju grada,
gdje niste na pogled strancu
i gdje noću pijancu
noga u blato propada,
a slabi dim se vuče
iz tvorničkih zgrada.

Plinske laterne
vi ste ostale vjerne
prošlom dobu;
kada vaš zeleni sjaj
pane u moju sobu
očutim radost,
kako ste svijetlile tiho
kroz moju mladost.

TUBERKULOZNA PRODAVAČICA CVIJEĆA

Noću ta djevojka sagnjilih pluća
po krčmama nudi ruže.
Često se pijane ruke za njom ispruže
i uhvate je za grudi;
ona se buni, ali odmah ućuta
i dalje robu nudi,
a staklen joj pogled punim tanjurima bludi.

Klecaju joj noge od tolikog hoda.
Kroz noć obađe čitav velegrad.
U kasni noćni sat
u dimu je panika uhvati;
ako ne će ruže do jutra da proda
kako će sutra gazdi stanarinu dati
za vlažnu sobu kraj cijevi vodovoda.

Debeli gost sa naherenim šeširom
kupio je ružu svojoj dragoj.
Djevojka uzdahne, već jedna ruža manje
i jedna nada više,
da dođe k novcu.
I tako je život dan na dan vodi na klanje
ko ovcu.

Jutrom kada dođe u svoju sobu
ako ne proda robu
uzrujano će kašljat i pljuvati pjenu.
Već sunce bacit će blijedi kvadrat na stijenu,
u krevetu će da dršće i kašljuca
puna straha,
da gazda sa šakom na vrata ne zakuca.

KANAL VELEGRADA

Žuri u kanalu mutna voda.
Katkada kora banane na njoj skače
Glasno maleno dijete za njom proplače
Visoko na jednom oknu kraj munjovoda.

Često se teško tijelo u nj strovali
i nestane s vriskom u dubini.
To je kad čovjek život ko kuću razvali,
kada mu se premalena čini.

Kada sunce po obali pane
dođu djeca iz obližnjih kuća.
Na nekom plakatu vidješe stabla cvatuća:
al željezne motke kanala nisu grane.

Mutna voda u kanalu teče.
Čađave kuće u njoj tužno se svinu.
Al kada u nju panu reklame u veče
tad voda radosno dršće, ko platno u kinu.

BARABE STUPAJUĆ CESTOM

Hej, naše cipele stare
ne vrijede ni prebite pare
pa smo ih složno bacili u grabu.
Kad bose nam noge nagaze na žabu
život nam se malo zagadi.
Al mi smo ponosni
i prvi je čovjek sličio na barabu.

Al kada vidiš redare
stupi u kraj,
jer bi ti se dogoditi moglo
da kroz tamničku rešetku gledaš
kako pupa maj
pa kad na škaf limen sjedaš
da gledaš uz uzdisaj
kako u njegovoj vodi blista
neba modri sjaj.

Hej, naši prašni šeširi
kroz njihove nam rupe kosa viri.
Kada gospodin u krznu cestom prođe
skoro do zemlje skinemo šešire;
duboko mu se poklonimo
i složnim mu glasom dobro jutro odzvonimo.

Gospodin dadne parku;
pokraj ceste čučimo u jarku.
Svi se oko parke skupimo
svađamo se što da za nju kupimo.
Za jedan crni hljeb bi bilo dosta,
al uvijek premalo je za kobasu.
O kobaso, vječno u životu
odmičeš od nas u brzome kasu!

Kad umremo ne će nam na sprovodu
limena glazba svirat.
Na medicinskom fakultetu
poleć će nas na dugi, bijeli stol.
Doktor s cvikerom zlatnim će nas secirat.
Studenti će stajat uokol
i naše izvađene oči
od jednog će da do drugog redaju
hej, al sad još širom otvorene
dim vlakova i slobodu gledaju.

Al kada vidiš redare
stupi u kraj,
jer bi ti se dogoditi moglo
da kroz tamničku rešetku gledaš
kako pupa maj,
pa kad na škaf limen sjedaš
da gledaš uz uzdisaj
kako u njegovoj vodi blista
neba modri sjaj.

MISAO NA DRUGOVE

Drugovi, često sjedili smo kraj vina.
Sada u stranom gradu krijem lice.
Al preko gora, rijeka i nizina
vežu me s vama telegrafske žice.

Katkada stanem kraj telegrafskog stupa
i glasno u njeg vičem vaše ime.
Tad čujem kako vam čaša o stol lupa
i vidim, gdje vam se cigarete dime.

Često na pločniku tuga u me uđe.
Tad mi se čini, da jedan od vas me zove.
Ja se okrenem, al kakovo lice tuđe
pogleda u me pospano poput sove.

Drugovi, kad vam se srca razvesele
u moje zdravlje dignite visoko čašu.
Ja na vas mislim, kad patke na jug sele
i teškim krilima ponad tvornica mašu.

U USKOJ ULICI VELEGRADA

Ulica mračna i uska.
Tek u ljetno podne
malo sunca po asfaltu pane.
Tu ljudi tek vide da svane
po blijedom paralelogramu neba.
Oni ne znaju koja je ptica zeba,
a koja češljugar,
a krasota se hrasta ne vidi po tom
što je iz hrastovine ormar.

Iz staretinarne glava starca gleda
i zijeva.
Prašna ura u izlogu sporo pjeva
i dan se mrtvo na bronci prelijeva,
a stare hlače na vjetru se njišu.
Sprema se na kišu.

Nečija palica po asfaltu prazno lupa.
U žlijebu šestog sprata vrabac se kupa,
pa veli svom drugu:
Jesi li jutros vidio tugu
na licu žene ispod nas?
Noću nisam spavat mogo;
vikala je, muž ju je dugo tukao.
A vrabac odgovara:
Takav ti je život ljudi,
koje bijeda razara.

Kiša počne da pada.
I prozori se zatvaraju.
Meni se čini da tu kapi kiše
po asfaltu križeve crne šaraju.
Prođe djevojka, vidi se podrum je siše
i blago mi se smije
ta žrtva tuberkuloze.
Mrtvačka kola prođu.
Siromaha u nebo voze,
u nebo koje je duboko tri metra
i toplo i tiho i zaštićeno od vjetra.

JESEN

Ljeto je već otišlo za brda;
mjesto ptica kiša budi dan.
Sprema se već materija tvrda
u san.

Vani auto trubi
i to me ispunja sjetom
kao da sa sobom odnosi sve što izgubih
s ovim ljetom.

Sve što je bilo, ne vraća se nikad
poput u more pale posade.
Ura je počela malo glasnije tikat
od dosade.

ORMAR

Danas je toplo, pa daske ormara
bruje:
Nekada se za oluje
iz nas dizala para.

S naše se kore
kukac za kukcem spuštao u travu.
Lisica je iz nje digla glavu
sva modra od zore.

U nama vise odijela,
mirišu po naftalinu;
ko obješenikâ tijela
zure u tminu.

Kad sunce po nama pane
u nama šuma se prene:
tad škripamo kao da smo opet grane,
koje med paprat bace vlažne sjene.

SRNA I VELEGRAD

Velegradom svaki nosi
lik svoj crni.
Lijepo je na gorskoj kosi
srni.

Jutrom vodu pije
čistu ko kristal;
sliku joj savije
brzi val.

Žir za žirom lupa
u tišini.
Ona mirno stupa
k mahovini.

Slušajuć sagiba
glavu k tijelu.
Zrakom oro ziba
k selu.

Velegradom svaki nosi
lik svoj crni.
Lijepo je na gorskoj kosi
srni.

JESEN U BLIZINI GRADA

U magli je nesto pejsaž
i kuće i brda.
Gdje se prije vijorila zlatna raž
sad je tek zemlja tvrda
i teška
pa kako bi i mogla biti laka
ta cijelo je ljeto upijala u se
znoj seljaka.
Prođe voz sijena
i opet život snažno zamiriše;
ej, mladosti ne će biti više
pa što će mi ostat od svega
kad bude glava bjelja od snijega
tek cigareta i šalica kave
— i nešto slave.

Nesto je voz sijena;
kako je miriso,
ko da je prošo voz pun golih žena
i dok s debla magla lijeno kapa
vidim sebe hodat na dva štapa
nakon triest ljeta.
U magli je nesto pejsaž
i sve je sjeta.

MOJ OTAC I JA

Kad otac moj i ja pođemo u šumu
na šetnju
sve je oko nas svečano i tiho
ko da će svaki čas zasvirati orgulje
sakrite negdje med lišćem.

Moj otac malo pognut, na šljunku stane
i sluša: pjeva ptica;
pjeva negdje visoko na vrhu grane
u velikoj tišini,
gdje leptir gore i dolje pleše
u modrini.

Pa ćutim, ja i moj otac mi smo jedno
i ko da nevidljive cijevi
toče krv iz njegova tijela u moje
i kao da čujem klokotanje naše krvi
med zelenilom, gdje se komarci roje.

I tako mi je teško kada znam
svaki korak njegov
vodi ga sve bliže tami,
a svaki korak moj
sve bliže me životu vodi,
pa kao pun krivnje od njega odvraćam lice
dok tako hodamo šumom sami,
jedan uzbrdice, drugi nizbrdice.

Pa kao dva dobra druga na rastanku
koracamo šljunkom
i sve je oko nas svečano i tiho
ko da će svaki čas zasvirati orgulje
sakrite negdje med lišćem.

NEZAPOSLENI U VELEGRADU

Preplavljuju noću kavane i gostione;
razglednice i puceta nude;
prije nego se u životu potone,
još jednom se vrisne među ljude.

Požudno gledaju gostima u tanjure;
želudac im se skoro preokrene.
Konobari, psujući kraj njih, žure
i katkada ih pritisnu o stijene.

Al malo ljudi daju, bune se gosti,
jer ne mogu mirno pečenku svoju uživat.
Da barem njima dadu ove kosti,
koje će svu noć za ništa u masti plivat.

Pred jutro mnogi ispod mosta usne;
razglednice ispod košulje krije;
da se ne smoče. Tad jedan drugoga grije,
i mnogi od umora u hladnu vodu pljusne.

PLINSKA LATERNA NA GRIČU

Tu sam laterna plinska
već starinska.
Poda mnom još je Matoš stajao
i nad tim gradom zdvajao i kleo.
Snijeg je po njegovom raglanu meo.
Često bi kunuć nestao u noći,
a ja bih se tiho smješkala
jer znala sam, on će opet doći
i dugo stajati tu
tako da mu se katkada cipele već
primrzle k tlu.

A jutrom kada bih se smreškala
i ugasla —
poda mnom grad bi ležao crven i tih;
tad nisam znala da l' zora krvari po brijegu
ili je to Matoš izgubio stih po stih
na snijegu.

Na to je došao rat.
Cio dan su iz grada glazbe ječale.
Kako su tužno među mojim staklima zvečale
trompete!
Babe sa Griča poda mnom su stajale,
suze brisale i zdvajale
i prema Italiji zurile.
I mnoge, koji poda mnom su bili
nisam nikad više vidjela.
Sada im štakor prolazi kroz grudi.
Tada sam se prvi puta zastidjela
ljudi.

A nakon rata
mnogo je debele gospode poda mnom prošlo
tustoga i crvenoga vrata,
ali i licâ na kojima spava glad.
Da, mnogo je toga novog došlo
u taj grad,
pa znam i mene će netko da makne,
i kad me se ruka montera takne
zabrenčat ću još zadnji puta muklo.
Tad znajte: to moje je staro i pošteno srce
za Gričem puklo.

Tu sam laterna plinska:
starinska, starinska.

STUBIŠTE KUĆERINE U VELEGRADU

Ove uske, ispucane stube
nikada ne izađu iz tame.
Kada se parovi tu u uskoći poljube
oklizne im se o vlažnu stijenu rame.

Te stube škripe. To drvo se u njima buni:
zašto nas nisu ostavili u gori;
kad noću tišina čitavu šumu ispuni,
čuje se kako ptica krilo rastvori.

Iz mraka blistaju hladno na vratima kvake
ko noževi u ruci provalnika.
Tu listonoša uspori korake;
ali gdje je još tavan, pun stanovnika.

Katkada se dijete iz stana prokrade
i gleda kroz prozor i same krovove spazi.
I prestravi se: Iz obližnje tvorničke zgrade
prema njemu golem dim po stijenama plazi.

SELJAČKO GROBLJE

U miru pokriva zemlja trudne ratare;
ta cio život s njom su bili skupa.
U ljesove su ušli ko u ormare;
nad njima krava mirno travu čupa.

Katkada vjetar zanjiše suhi cvijet;
on zašušti sjetno za netom minulim ljetom.
Kako se naglo preobrazi svijet
i mjesto sunca sve se ispuni sjetom.

Ruke ratara mirno u lijesu leže;
izbrazdani dlani ko oranice.
Teško na njima sive grude teže.
Kroz tišinu vrišti vlak sa stanice.

I sopćući prema gradu krene
za brdom su nestali vagoni.
Drveće ostavlja za sobom duge sjene
veče je, i zvono dugo zvoni.

Polako u mrak ulaze na stablu jabuke;
izađe mjesec, križeve osvijeti,
il to iz grobova strše ratara ruke,
koje bi opet htjele kopat i žeti.

MRTVAČKA KOLA U SPROVODU

Zovu me mrtvačka kola;
često vozim lijes
iz kojeg još kaplje svježa smola.
Valjda je još prošli tjedan
lijes taj bio jela;
mjesto nje je ostala pod granjem
pilovina bijela.

U njoj noću zec dremuca
gleda u mjesec. Kora bukve svjetluca;
s nje se cijedi vlaga.
Istom sprovod do klaonice stiže.
Mosna vaga;
mesar na nju malo tele diže.

Danas nosim nekog potstanara;
britvom si je prerezao vrat.
Još je prije pogledao na sat.
Uvijek je zurio u sliku mlade žene
i plakao
i iz boce vino si natakao.

Sada će dobiti tihu sobu u grobu
gdje je tako velik mir
da se čuje kako zemlja diše.
Da, često sviro je klavir
Chopina.
A svemu je tome kriva ta prokleta žena;
odnio je đavo.
Kako je danas nebo lijepo plavo.

Juče nosio sam djevojku mladu;
još prekjuče joj sunce padalo u kabinu
dok je oblačila triko,
tada ju je vir
povuko na dno.
Još vidjela je zadnji čas
pred sobom cio život svoj:
sobu na dvorište, mamu, pisaći stroj.
U župnika je danas promuko glas;
prehladio se u župnom dvoru;
ranom zorom, još je bila tama
hodnikom je strugo papučama
sam sa sobom u glasnom razgovoru.

Ej, da samo put svoj odvalim,
pa da u spremištu odmorim trudne kotače.
U svitanje kada počnu ptice
sve jače i jače,
škripljuć se budim
i ničem se već ne čudim;
čovjek je zato tu,
da nakon smrti u vlažnome tlu
otisne svoj lik.
Hoće li groblje skoro?
Istom prošli smo šljivik.
Kako to danas ide sporo.

MAGLA

Magla čuva
kuće i ljude,
da dobro im bude.

Vjetar ne duva;
nepomičan na brdu stoji.
Ura u magli meko udarce broji.

Stalo je vrijeme
zanosi i volja;
ali u trbuhu polja
zrije sjeme.

Mudro, mudro zrije,
mudrije no ljudi.
U kutu krčme čovjek se budi
i dalje utjehu pije.

A
magla čuva
kuće i ljude
da dobro im bude.

PRODAVAČICA U TRGOVINI SUKNA

Kad uveče ide iz dućana
od umora prevrnu se pete.
Dosadno se niže dan do dana
u đerdan sjete.

Uvijek sukna sa police vadit
modra, siva, zelena i crna
i sa rukom sukna meko gladit
ko da gladi topla leđa srna.

A nagon budan
često nekom je u krevet baci;
tad sanja sunce, slobodu i preriju.

Al onda u dan
pred očima iskaču svjetlaci
od umora, dok dvori mušteriju.

KAMENI SVETAC NA KATEDRALI U ZIMSKO VEČE

Strši nad gradom katedrala
sazdana od uzdaha i kamena.
Tu stojim mračan sa mačem od plamena
i čekam dušmanina već bezbroj ljeta.
Al nikog nema
i toranj drijema
tek vrijeme bezglasno balkonima šeta
i ostavlja za sobom krvave otiske peta.

Tako iz vijeka u vijek
tu kao ogromna motka za stijeg strši;
bure već davno raznijele su stijeg
i sad je tu sve tiše.
Tek katkad se golub s tornja u grad zanjiše
i valovi zraka zapljusnu mi lice;
teško je kamenje, lagane su ptice,
a što je teško valja se nizbrdice.

Umro je svetac, njemu na uspomenu
prikovali mene za tu stijenu.
Muči me žega. Lupaju po meni kiše.
Prolazno sve je i samo prostor stoji
i rađa zvijezde i kao majka ih doji
a onda ih pojede sama;
prostor je tama.

Kad u veče poda mnom duboko
žarulje se pale,
a strelica sutonjeg svijetla mi probode oko
stojim tu ko sužanj te katedrale;
tad čežnja za životom me obuzme svega.
Da mogu s tornja zavitlati uže,
pa da se uhvati za dimnjak kuće;
po njemu bih se spustio u grad
pa da moje srce vruće
kao svako srce tuče
brzo, lako, a ne muklo
kao tu na tornju sat.

Kad u svijetlim prozorima vidim
krevete i žene
sav se zastidim
da tako malo o životu znam;
ja poznam samo željezo, kreč i kam
same hladne stvari.
A tamo peć se u sobama žari
i uvijek je toplo kao na tornju u julu
i žene su tople ko moj kamen ljeti
kad zvijezde počnu na nebu birati mjesta,
a daleko iza grada
u rumeni se suton praši cesta.

Nad gradom strši katedrala
sazdana od uzdaha i kamena.
Tu stojim mračan sa mačem od plamena
i čeznem u zimsku noć.
S obližnje kuće reklame crveni trak
kameni plašt mi rubi;
il to krv iz moga srca teče?
Nada mnom kameni anđeli spuštenih glava
već među zvijezdama kleče.

DVORKINJI JE UMRLA KĆER

Ti i nisi mnogo kćerku svoju
zibala.
Još dok ti u utrobi bila, ti si u znoju
podove ribala.

Odmah kada ti je na svijet stigla
plakala je i zebla.
Prljav pokrivač sa sebe je digla
tražeć sunce, po njemu je grebla.

Nemoj mnogo smrti njene žaliti
ostala bi bogalj i nejačak.
Mjesto svijeća na grobu će proljeće paliti
maslačak.

On će se na vjetru plaho zibati —
— il to iz groba njeni su prstići mali —
a ti ćeš dalje tuđe podove ribati
ko što ih već tvoji pređi prali.

Sjetiš li se, sad pod zemljom gnjiju
njene ruke u tami i vlazi,
u poslu ćeš sagnut glavu da nitko ne spazi,
da mjesto vode suze stube miju.

ZEMLJA JE SIVA GALERA

Zemlja je siva galera;
U njoj mi veslamo svi.
Kuda to galera smjera?
To ne znam ja, ne znaš ti.

Sretni su oni na krmi;
veslaju ipak na zraku.
Al oni dolje u mraku
urlaju kad val zagrmi.

Katkada lanci zaruže
il povik čuje se dugi.
I tako galera puže
iz jednog vijeka u drugi.

I škripi, cvili i stenje
trup broda robova pun.
Spušta se, pa opet penje
u noć joj zaboden kljun.

Svima već nestala nada
da jednom prestat će muke.
Glava im k veslima pada
a krv se cijedi sa ruke.

Tek neki tiho se smiješe;
ti slute patnjama kraj;
vide, na valima pleše
svitanja radosni sjaj.

NA GROBU ZVONARA

Ja sam bio lud za zvonovima;
u mračnom tornju vuko sam za uže.
Ej, da je uže bilo malo duže
zvonio bih sa oblacima.

Pa i ovdje sred grobne tišine
stalno čujem kako zvona zvone.
Ej, lijepo je gledat sa visine
tramvaj, ljude, u suncu balkone.

Dajte mi zvona, vratite mi zvona;
bog zna tko sada ravna s njinim snima;
jer zvona su ko i djeca bona,
pa treba znati postupati s njima.

Putniče, tu uvijek zvona čujem
duboka, tanka, vesela i nujna;
o kako im topli bakar štujem
kad gore u predvečerja rujna.

Al ti nemoj u te misli ronit;
u život se vrati, koji brza.
Ali kada čuješ zvona zvonit
znaj, u lijesu ruka mi se trza.

Uže traži po gluhome mraku
da povuče barem dva tri puta,
kad visoko u toplome zraku
bablje ljeto nad brdima luta.

NA GROBU ŠVELJE

Ja sam cio život šivala
ali vrlo malo za sebe.
I ako tešku zemlju primam na sebe
još nikad nisam tako lako snivala.

O mnoge, mnoge nespokojne noći
nad švelom sam sjedila i bdila.
Preda mnom vječno blistala je svila;
tolikog sjaja ne podniješe oči.

I pomalo slabio mi vid;
suzila mi izmorena zjena.
Kad sagnuta pogledah na zid
smilila mi se moja tanka sjena.

Putniče, kad ovuda ćeš proći
stani i popravi na grobu krst;
tu je sve tiho i ja u samoći
gledam svoj iglom izbodeni prst.

Sad na njemu ožiljci sve manji.
tu tek moje zacjeljuju rane.
Putniče, kada blijede oblaci danji
o snivanju ovdje šapću grane.

NA GROBU OSAMLJENOG ČOVJEKA

Popio sam više vina
no što bi u grob ovaj moglo stati.
Osamljenog, često me do vrati
sprovela kući samo mjesečina.

Mnogo je žena pogladilo meko
moje kose.
Otišle žene. Ja sam dalje čeko
svitanje svoje kao list pun rose.

Mučila me moja prazna soba;
tužno sam se samom sebi smješko.
Ja već onda doživjeh muk groba,
pa mi to sada nije tako teško.

Ali često kao da čujem iz grada
zvonjenje čaša, neku svirku ludu;
tada bi htio pobjeć iz grobnoga hlada,
no zemlja na me zida grudu na grudu.

Toliko zemlje ponad moga tijela!
Sada me dostigla. Pa me čvrsto drži.
Možda sad nada mnom titra sparina bijela
a sunce križeve na zvonicima prži.

Putniče kad te ovud sjeta vodi
promisli malo o mojoj samoći.
Sretan si, još ćeš danas svijetom proći
slabo cijeneći vrijednost svojoj slobodi.

POČETAK PROLJEĆA

Sunce ko okrugli, razlupan prozor lađâ
mrko sja.
Ali već se drugo sunce rađa
sunce proljeća.
Pođimo mu ususret.
O cesto, svaki tvoj zaokret
pun svijetla se smiješi.
O postat proljetni vjetar, on pretrči vrijeme
u zraku brzo riješi sve probleme
poljubi jaglac i brzo trči dalje
zaplete se djevojci u halje;
uzbudi je svu;
jelenu šumi na dnu
lagano po krznu prođe
i nozdrve vruće mu se šire.
Proljeće! Djevojko! Jelen! Štektanje strasti!
Kiša će padati! Zelena trava će rasti!
Ispod granja žensko meso blisne,
i u život vrisne.

Zimi je čovjek poput astronoma
šutljiv i mrk;
U svojoj sobi sjedi ko u zvjezdarnici
u peć gleda i u svakoj varnici
vidi užarenu zjenu koja mu prijeti.
Ali sada proljetni vjetar leti
lakše od balerina na srebrnoj peti.
Sve je lakoća i duša je lakša od zraka
pa ipak nikad ne očutih tako jako
da je imam.
Ko progledali koji je još omamljen od mraka
pupove primam.
Proljeće! Ne znam da l' bih se smijo il plako.
Za mnom još zima, puna krčamskog dima
puši se ko pako.

Sunce ko okrugli, razbiti prozor lađâ
još mrko sja.
Ali već se drugo sunce rađa
sunce proljeća.
Prozori se otvaraju
s tihim zveketom;
u njima nebo se plavi.
Odnekle janje se javi
mekim meketom.
Trči kroz sunce i kroz sjene platana
djevojka s reketom.
Proljeće! Već se spuštaju platna kavana;
za okruglim stolićem pišem ti pjesmu ovu
i šibičnjak vrtim ko limenog pijetla na krovu.

RUKE

Ruke su bijele ptice, u gustim jatima
k suncu lete.
Žure da pobjegnu kvakama na vratima,
paučinama, koje vrijeme plete
po pokućtvu u sutonjem ruju.
Kavanskim stolovima prepunim sjete;
da pobjegnu strojevima u bruju,
da odbjegnu zemlju kao divlju oluju,
pa da visoko ponad te krvave jave
sa sestrama svojim, sa pticama sunce slave.

Pa ako mnoga ruka i nije lijepa
i nije dostojna da s drugima u red se stavi,
ali ipak prst joj svaki tepa:
Ej zlatna je mjesečeva ploča lijepa:
tanjur pun voća, a da i nije u čijoj ruci
nad nama slobodno lebdi i u zori
taj tanjur pun voća u slavu dana izgori;
tad pjevaju ptice i zemlja je srebrna sva;
to tepa ruka i u noći nema sna.
O ruko, glazbilo čežnje tanko i fino,
bjelokosna moja mandolino
zasviraj nujno našim drugama:
u vino i ženske kose palim tugama.

Ruke su bijele ptice, u gustim jatima
k suncu lete.
Mnogo toga pretrpe na svijetu
pa zato žure, žure u svom lijetu;
pod njima ostaju autobusi,
u njih se radnici guraju, kući se vraćaju,
čovjeka bez nogu posjednu pokraj šofera.
A ruke već lete tišinom zvijezdanih sfera;
zvijezde se vrte ko sami maleni globusi,
svaki je druge boje.

O sretne ruke! Moje, tvoje i tuđe,
svaki od nas vaše je tek oruđe;
jer ako hoćete gurnete nas u tamu,
al ako hoćete u svijetlo nas vodite.
Pred nama kroz zrak ko bijele ptice letite
sa krilima zemlju pometite
da joj ko zrcalo glatka bude kora
kad ljudstvu dođe ta dugo čekana zora.

ŠUMA U MAGLI

U magli šute stabla stara;
ni glasa nije čut.
Preda mnom tek se par metara
vidi put.

Iz grada se zvono javi;
u magli mukli zvuk.
Po kamenju, granju, travi
leži muk.

O maglo, meka molitvo mulja,
mahovine, bukve, bora.
O maglo, tiša sestro mora.

Kroz granje se sneno šulja
tvoja mirna i spokojna duša;
zapucne listak i šuma napeto sluša.

ZRCALA

U mračnim se tunelima sobâ zrcala smiješe;
vječni polumrak ih u tugu zavi
a možda vidješe i suviše ljudi
kako se svade, ljube, međusobno tješe.
Zrcala su očiju osjetljivih, tužnih
jer vidješe suviše stvari ružnih
i noću suze sitnim, plahim suzama
i do zore ne prestane im plač.
Tek kad se mjesec kao blistav mač
prelomi nad nama
postanu zrcala opet stvarna i hladna
ali ipak doživljaja gladna
zvjerkaju na korake stanara.
Zrcala, svijetlo vas ljubi, mazi i — vara.

Kad gledam vašu strpljivu glatkoću
vjerujem da se podajete svakom:
preleti ptica zrakom
i u vama zadrhti joj let;
sobom žena prođe laganim korakom
u vama se smiješi teint joj blijed;
pred prozorom drvored
u veče cvjetove sklapa
i pred san cvijet još svaki
u vas se nasmiješi nujno.
Pa kad nije cvijeće sretno
kako da to budu ljudi.
Često živu spretno, bujno,
ali ipak crv im u srcu kopa.
Zemljo, na tebi svaka naša stopa
krvava je i strašna.
O zrcala siva i prašna
kako vam pogled je sjetan;
zašto su vas u svijet stavili
kad svijet taj nije sretan.

U mračnim se tunelima sobâ zrcala smiješe;
vječni polumrak ih u tugu zavi.
Zrcala otmjena u zlatnom okviru,
zrcala siromaha u podrumskoj vlazi
divim se vašoj snazi:
koliko sudbina u sebe primate
pa da se ne rasprsnete sva.
Zrcala jeftina, skupa il nebrušena
kad starite sva se jednako doimate;
tada ste ko jezera isušena
bez ljudi, ptica, labudova i cvijeća.
Na hrpi smeća
plaho gledate u život oko sebe
i čovjeka nešto zazebe
to je prolaznost sviju zemnih stvari
vi ste kao i svi drugi oltari
kratka vam je sreća,
zrcala, ide noć!
I sumornost postaje sve veća.

POSTANIMO SIGE

Prijatelju, ostavi stan i knjige
pođimo u špilju, postanimo sige.

Možda ko siga bit ću sličan svecu,
možda faraonu, a možda perecu.

Ako ti jutrom počneš kapat ranije
onda ćeš uveče kapati već polaganije.

Ako ja počnem kapati od tebe kasnije
još u noći kapat ću, tada će čuti se glasnije.

Oko mene sige u obliku lule il štapa
reći će, pa ovaj bolje od nas kapa.

Kapati ćemo kroz zime, jeseni, proljeća;
kapati ćemo neumorno kroz stoljeća.

I tek kad zemlja rasprsne se cijela
razletit će se i naša kamena tijela.

Leteć po svemiru, slični na koralje
naši komadi kapati će dalje.

Čas će ih sunce, a čas mjesec osvijetit
i za sve vijeke svemirom će letit.

Prijatelju, zato ostavi stan i knjige;
postanimo vječni! Postanimo sige!

PJESMA O STARIM STVARIMA U ORMARU, UZ REFREN URE.

Pada kiša. Zaškripe ormari
tužno kao trošne lađe u luci;
to u njima se bune stvari,
u tami im je ružno, to su im jauci.
Tek smrt mušica sred sunčanog svijetla
lijepa je i laka:
uz zvonko brušenje kosa i krieštanje pijetla
otplove u smrt po modrim valima zraka.
A ovdje u sobi sve puno umornosti spava
i ura tanko, tanko otkucava:

Naftalin, naftalin
ti si tuge i sjete sin;
mirišeš gorko iz odijela;
iz tebe plače zemlja cijela:
sirotica mala.

Vrti se u prostoru
uvijek tužna pred zoru,
jer joj svijetlo ne će doći;
a jezera su joj oči,
zaplakane oči.

Iz starih odijela miriše život naš,
sve tegobe i mnoštvo propalih nada.
O mjeseče, dok ti ponad grada
na bisernicu svoju tamburaš,
kroz poluotvorena vrata ormara
stara odijela uzdišu, stenju ko ljudi,
a tanki kucaj ure sobom bludi:

Naftalin, naftalin
ti si tuge i sjete sin;
mirišeš gorko iz odijela
iz tebe plače zemlja cijela:
sirotica mala.
Vrti se u burama
s lampama i urama

s ljudima i jelenima
i sa pijetlima od lima,
ali nujna, jer ne zna da veli
kuda seli.

Iz starih ormara sve po mrtvacu vonja;
izlazi miris ko ljeti iz mrtvačnice.
Ej jutro, kad puši se para iz nozdrva konja
i još ko od lijevanja vruće gore tračnice,
prozuji pčela i ko da praljudi s toljagama
podižu ogromna leđa iz pješčanih jama;
al to su tek čežnje iz lošeg sobnog zraka,
a ura tanko kuca iz polumraka:

Naftalin, naftalin
ti si tuge i sjete sin;
mirišeš gorko iz odijela;
iz tebe plače zemlja cijela;
sirotica mala.

Vrti se sve groznije,
lađe i nervoznije;
njena os: njen termometar
sve više se penje. Vjetar
ludila kroz tornjeve i stabla huji;
aeroplan pun bomba zrakom bruji.
Prolaze zemljom pod maskama čete.
Ubogi svijete!

Pada kiša. Zaškripe ormari
tužno kao trošne lađe u luci;
to u njima se bune stvari;
u tami im je ružno, to su im jauci.
Polako umiru hlače, kaputi, šeširi;
pucaju konci, rđaju puceta,
a dalekozor koji iza cipele viri
kao da sluti: ide konac svijeta
okrenuo je slijepe oči u tminu,
a ura tanko kuca kroz tišinu:

Naftalin, naftalin
ti si tuge i sjete sin i t. d.

VITRINA TIŠINE

U tišini
ko u vitrini
spavaju davno zaboravljene stvari:

Zaprašen i sam
leži moj dječji pram
i nujno, večernje ga sunce žari.

Već posve žuta od dugog sna
leže pisma ljubavna:
popadalo lišće nakon bure.

Dva, tri uvela cvijeta
brala ih ljubav. Ostala je sjeta:
iz srca išeta ko djevojka iz ure.

Pogleda si svijet
tada uz ukočen kret
opet se uri: srcu obraća.

U tišini
ko u vitrini
spava sve što je bilo i što se ne vraća.

OBLACIMA

O oblaci u toplom popodnevu
lebdite obli i meki
kao ženske košulje od svile
u kojima su još čas prije dojke bile.
Pod vama njive i putevi daleki
i neko zvono zvoni i idu žene
i uđu kraj vrba među sjene.

O oblaci, kud ste uputili hod?
Vaša lakoća me djetinjstva sjeća;
bilo je mnogo cvijeća, ptica i sjenka
i dvorišta u julu, u san palih;
onda vas žalih
da ne možete k meni saći,
pa da se sa mnom igrate lovenka;
al sada vidim, vi imate pravo:
zemlja je teška, o kako je teška
i uveče svi su prozori
puni njenog izmučenog smiješka.

Vladari vi ste beskrajnome zraku;
uveče zlatno vaše krune gore;
pod vama more šumi tugu našu,
jer nismo laki ko vi;
na moru jedra, to su naši sni;
ej, kako su krhki, kod malo jače bure
potonu u dubini.
O oblaci, laki plesači u visini,
preplešite uz smiješak sve naše jade.
O premala njivo! O preveliki grade!
O preglupi život! O premudre knjige!
Otškrineš jutrom vrata
sa valom sunčanog zlata
u sobu pustiš i brige.

Oblaci, lebdite lako u popodnevu
obli i meki;
il ste vi ženske košulje od svile
u kojima su još čas prije dojke bile;
to žene se u toploj rijeci kupaju
i vjetar im lake košulje ponio k svodu.
Oblaci i žene! Žito i ceste u prahu!
Prepelica javi se u grahu
zvuk pun sjete.
Oblaci, ptice i ljeta naša lete.
Ljeto je bujno.
Sagni se nujno
poljubi sjenku, ona te izdati ne će;
bar još do u veče
kraj tebe će da leži i diše,
dok ti ruka tu pjesmu oblacima piše.

URE U IZLOGU ZLATARA

Žure, žure, žure, žure
u izlogu brze ure.
Jedna kuca prekidano
ko da muca.
Druga bije sva u žaru;
srebrn glas joj je dok kuca,
ko da neko šećer tuca
u mužaru.

Bog zna tko će da ih kupi,
s njinim zvukom život tupi
da osvijeti.
Vrijeme leti, leti, leti
zar k rasulu ili k meti.
Što to znaju male ure?
Njihov posao je da žure.

Ne pitaju kuda, kamo.
Ko da mi što više znamo.
Mi ne znamo ništa.
Mi tek znamo lice zemlje:
tu se reda prišt do prišta.
Hoće l netko od svih veći
da ih zgnječi.

Je li sunce ili kiša
zvuk se uram tu ne stiša.
Noću prođu tud pijanci,
malo stanu,
pa slušaju s tihom sjetom
biju ure za roletom
u dućanu.

SADRŽAJ

Pjesnik (Literatura, 1924) — 3
Zatrudnjela žena — 4
Zemlja — 5
Sonet propalici — 6
Ciklame na prozoru (Savremenik. 1926) — 7
Dražba mjeseca (Domovina, 1926) — 8
Plinska svjetiljka u noćnoj ulici — 9
Njezine zjenice (Savremenik, 1926) — 10
Samoća duše — 11
Dijete u utrobi majke — 12
Ljudi (Vijenac, 1928) — 13
Smetlarice pred svitanje (Vijenac, 1928) — 14
Zimsko prijepodne (Vijenac, 1928) — 15
Mlada pralja iz predgradja (Vijenac, 1928) — 17
Ljetni suton grada (Vijenac, 1928) — 18
Noć velegrada — 19
Krčme (Vijenac, 1928) — 20
Na kraju noći — 21
Domaćice poslije zime — 22
Badnjak u gradu (Savremenik, 1929) — 23
Siromasi — 26
Stvaranje pjesme u jesen (Savremenik, 1929) — 27
Pelagonija na prozoru siromaha — 28
Jesen slijepca — 29
Život, zlatno polje — 30
Ugljenari u gori (Književnik, 1930) — 31
Vlakovodja na lokomotivi koja na Sušak vozi — 33
Karanfil u kućerini predgradja u suton — 34
Peć pekarne u zimski suton — 36
Plinskim laternama — 37
Tuberkulozna prodavačica cvijeća (Kolo M. H. 1931) — 38
Kanal velegrada (Savremenik, 1931) — 39
Barabe stupajuć cestom — 40
Misao na drugove (Savremenik, 1931) — 42
U uskoj ulici velegrada (Književnik, 1931) — 43
Jesen — 44
Ormar — 45
Srna i velegrad — 46
Jesen u blizini grada (Hrvatska revija, 1932) — 47
Moj otac i ja — 48
Nezaposleni u velegradu — 49
Plinska laterna na Griču (Slobodni spisi, 1932) — 50
Stubište kućerine u velegradu — 52

Seljačko groblje — — — — — — — — — — 53
Mrtvačka kola u sprovodu — — — — — — — 54
Magla — — — — — — — — — — — 56
Prodavačica u trgovini sukna — — — — — — 57
Kameni svetac na katedrali u zimsko veče — — — 58
Dvorkinji je umrla kćer (Hrvatska revija, 1934) — — 60
Vitrina tišine — — — — — — — — — — 61
Na grobu zvonara — — — — — — — — — 62
Na grobu švelje (15 Dana, 1934) — — — — — — 63
Na grobu osamljenog čovjeka — — — — — — — 64
Početak proljeća — — — — — — — — — 65
Ruke — — — — — — — — — — 67
Šuma u magli — — — — — — — — — — 69
Zrcala — — — — — — — — — — — 70
Postanimo sige — — — — — — — — — — 72
Pjesma o starim stvarima u ormaru. Uz refren ure — 73
Zemlja je siva galera (15 Dana, 1934) — — — — — 75
Oblacima — — — — — — — — — — 76
Ure u izlogu zlatara (Hrvatska revija, 1934) — — — 78

ISPRAVAK:

Na str. 14. prvi stih zadnje strofe ima da glasi:

Iznose ih iz blatnog kuta

Čilimar!

Franjo Bobarić
Ninska 23

Dr A Pavlović.

DIN 20.—